

מועדים לשמיטה

לוח תאריכים לקדושת שביעית
ולאיסור ספיחים

יוצא לאור ע"י

המכון לחקר החקלאות עפ"י התורה

נערך על ידי צוות רבני המכון וחוקריו
בראשות ד"ר ר' משה זקס
ובהשתתפות הרב שאול רייכנברג שליט"א

מופץ במדור שמיטה באתר דעת www.daat.ac.il
בתוספת נספח "עקרונות והלכות לשנת השמיטה"

ערב שמיטה תשע"ה

התוכן

3	הקדמה
	קדושת שביעית, קניית פירות קדושים, איסור ספיחין, המזרע בשביעית, פירות וירקות המשתמרים, הערות
5	לוח התאריכים לירקות
9	לוח התאריכים לגרגרים (תבואה וקטניות)
11	לוח התאריכים לפירות
	לוח התאריכים לעלי תבלין טריים, יבשים, טחונים ושמן (אתרי)
13	
17	לוח התאריכים לפרחים
20	דיני עציצים

נספח: עקרונות והלכות לשנת השמיטה

מתוך 'לוח דינים ומנהגים' תשע"ה, בעריכת יהודה איזנברג

21	שער ותוכן מפורט
22	א. עקרונות
29	ב. דיני שביעית לצרכן
31	ג. דיני שביעית לחקלאות ביתית
32	ד. טבלאות סיכום של השיטות בשמירת שביעית

הקדמה

עיקרי ההלכות בלוח מיוסדים על פי שיטת רבינו מרן החזון איש זללה"ה, והוראות שקיבלנו מרבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל בשמיטה תשס"ח, ולהבחל"ח מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א בשמיטה זו.

קדושת שביעית

יבול הגדל בארץ ישראל בשנת השמיטה, כולל הגדל אצל נכרי, קדוש בקדושת שביעית (אמנם, בירושלים נהגו שאין קדושת שביעית בפירות נכרים).

הפרי הקדוש בקדושת שביעית אסור במסחר ובהוצאה לחו"ל, בקלקול בביזוי ובשימוש שאינו בדרך הרגילה, באסיף ואחסון של כמות גדולה כבשאר השנים. וכן פטורים מהפרשת תרומות ומעשרות, וחייבים בביעור (הביעור ומועדיו יפורסמו בלוח נפרד שיצא לאור אי"ה במהלך שנת השמיטה). בלוח שלפנינו מופיעים המועדים מאימתי יש לחשוש למציאות של תוצרת קדושה בקדושת שביעית בשווקים, וכן המועד בו מסתיים לגמרי בשווקים כנ"ל. המועדים משתנים לגבי כל פרי וירק.

קניית פירות קדושים

תוצרת הקדושה בקדושת שביעית שאין בה איסור ספיחין (כגון פירות האילן או ירקות שהתחילו לגדול קודם שמיטה) – אסור לסחור בה, ויש שפסקו שתוצרת שגדלה אצל מי שלא שמר שמיטה אסור להשתמש בה (איסור "שמור ונעבד"), לכן יש לקנות תוצרת רק בחנויות הנקראות "חנויות שמיטה" שתחת פיקוח כשרות של גוף שפקיע שמו כמסומך בדבר. ובשעת הדחק יש שהקילו לקנותה בחנות רגילה ובתנאי שהקניה בהקפה (ע"ן סדר השביעית שיצא על פי מרן החזון איש זצ"ל סעיף ו, ז).

איסור ספיחין

ירק שתחילת גידולו היה בשנת השמיטה, ותבואה וקטניות (גידולי גרגרים) שהגעתם לשליש גידול הגרגר היה בשמיטה, אסורים באכילה ובשימוש. בגידולי נכרים אין איסור ספיחין.

בלוחות התאריכים צוין ממתי רוב התוצרת המצויה בשווקים אסורה, על פי המקובל בשם מרן החזון איש זצ"ל, שכשלא ידוע אם התוצרת מותרת או אסורה, יש לאסור את הנמצא בשוק ממועד

זה. אמנם, יש המחמירים לחוש לאיסור ספיחין החל מהמועד בו מתחילה להגיע לשווקים תוצרת שבאיסור ספיחים, - גם מועד זה הובא בלוחות. (לדעת מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל יש לחוש למיעוט כאשר הוא מצוי ברוב המקומות. אך קשה לכוון מועד מדויק לזה, ולכן הרוצה לנהוג כך, ראוי שיחמיר החל מהמועד בו מתחילה להגיע לשווקים תוצרת אסורה, ויכול להקל במספר ימים לאחר מכן) בלוחות גם צוין עד מתי התוצרת המצויה בשוק בשנת תשע"ו אסורה באיסור ספיחין.

הנזרע בשביעית

תוצרת שנזרעה בשביעית ונגמרה בשמינית אין בה איסור ספיחין, ויש האוסרים תוצרת זו. בלוחות צוין בטור מיוחד אימתי המועד בו הרוב בשוק הוא ממה שנזרע לאחר השביעית, לתועלת המחמירים בזה.

הערות חשובות

למרות שמצוין תאריך לכל מועד, קשה לכוון ליום מדויק, ולכן, בתקופות המעבר – ככל שניתן - יש להבחין בין תוצרת ישנה לחדשה.

פירות וירקות המשתמרים

המועדים בלוחות מתייחסים לשיווק תוצרת טרייה. בחלק מהמוצרים ישנה תוצרת מאוחסנת הנשמרת בקירורים, ולפיכך יתכן שבאותו זמן במקביל משווקת תוצרת מותרת ותוצרת אסורה, וצריך להבחין בהם בין חדש לישן. הדבר מצוי גם בקפואים, שימורים, ממתקים, מוצרים מיובשים, מיצים וכיוצא בזה. השתדלנו לציין בהערות לטבלאות נסיבות אלו. **המועדים בלוח אינם מתייחסים למוצרים המשתמרים הנ"ל.**

אזהרה

למרות המאמצים הרבים שהושקעו בהכנת הלוחות, ייתכנו שינויים בתאריכים עקב סיבות שלא ניתן לצפותם מראש – כמו מזג אויר וכד'. במידה ויתחוללו שינויים אלו, נשתדל לפרסמם אי"ה במועדם בביטאון "הליכות שדה" היוצא לאור ע"י המכון לחקר החקלאות על פי התורה, וכן בעיתונות.

לוח התאריכים לירקות – שמיטה תשע"ה

- א. ירק שהחל לגדול בשמיטה ונקטף בשמיטה, נשאר באיסור ספיחין לעולם, משום כך ירק מקירור, הקפאה או כבישה, יהיה אסור גם לאחר המועד המופיע בלוח.
- ב. מוצרי מזון שמעורבים בהם ירקות, יש לנהוג כפי הדין בירקות.
- ג. ירק, אף שהתחיל לגדול לפני שמיטה, כשנקטף בשמיטה - נשאר בקדושת שביעית לעולם.
- ד. התאריך ד' תשרי מופיע כתחילת קדושת שביעית, משום שאז מתחילים להופיע בשווקים ירקות הקדושים בקדושת שביעית [לאחר ראש השנה ושבת קודש].

שם הירק	קדושת שביעית בתשע"ה מתאריך	איסור ספיחין רוב בשוק בתשע"ה מתאריך	גמר איסור ספיחין וקדושה בתשע"ו מתאריך ²⁴	למחמירים ²² תחילת ההופעה של איסור ספיחין בתשע"ה, מתאריך	למחמירים ^{23, 24} רוב הירקות בשוק הם מזריעת תשע"ו, מתאריך
אבטיח	ד' תשרי ¹	א' אדר	כ"ה כסלו	א' אדר	א' אדר א'
אננס	ד' תשרי	אין איסור ²			חנוכה תשע"ז
אספרגוס	ד' תשרי	אין איסור ³			הרוב רב שנתי
אפונה בתרמילים	ד' תשרי	י"א תשרי ⁴	כ"ה כסלו	ד' תשרי	י' טבת
ארטישוק	א' חשון	אין איסור ³	כ"ה כסלו	א' חשון תשע"ו	הרוב רב שנתי
בטטה	ד' תשרי	א' תמוז	כ"ה כסלו ¹⁰	א' תמוז	א' תמוז
בננה	ה' תשרי ²⁵	אין איסור	י"א תשרי ²⁵ גמר קדו"ש	אין איסור	הרוב רב שנתי
במיה ⁵	ד' תשרי	אין איסור	כ"ה כסלו גמר קדו"ש		
בצל יבש ⁶	י"ח כסלו	י"ב שבט	א' שבט ⁷	א' שבט	א' אדר א'
בצל ראש ^{6, 8}	א' כסלו	ט"ו טבת	כ"ה כסלו	א' טבת	ט"ו טבת
בצל ירוק	ד' תשרי	י' כסלו	כ' חשון ²⁴	כ' חשון	י"ד כסלו
ברוקולי	ד' תשרי	כ' טבת	כ"ה כסלו	א' טבת	א' שבט
גזר ¹¹	י"ב חשון	א' אדר	כ"ה כסלו ¹⁰	א' שבט	ט"ו אדר א' ⁹
גמבה	ד' תשרי	ט"ו אדר ^{12, 14}	כ"ה כסלו	א' טבת	א' אדר ב'
דלורית	ד' תשרי ¹³ ט"ו טבת	א' אדר	ט"ו טבת ¹⁰	ט"ו טבת ¹⁰	ט"ו אדר א'
דלעת	ד' תשרי ¹³ ט"ו טבת	י' אדר	א' שבט י"ד סיוון	א' שבט	א' תמוז
חזרת	ד' תשרי	א' חשון תשע"ו	כ"ה כסלו ע"ו	ג' תשרי תשע"ו	א' חשון תשע"ז ⁹
חסה	ד' תשרי	ג' חשון	ג' חשון ²⁴	א' חשון	י' חשון
חציל ¹⁴	ד' תשרי	י' שבט	ט"ו כסלו ²⁴	י' כסלו	ט"ו שבט
כוסבר	ד' תשרי	י' כסלו	י' חשון ²⁴	כ"ד תשרי ¹⁵	כ"ד כסלו

שם הירק	קדושת שביעית בתשע"ה מתאריך	איסור ספיחין רוב בשוק בתשע"ה מתאריך	גמר איסור ספיחין וקדושה בתשע"ו מתאריך ²⁴	למחמירים תחילת ההופעה של איסור ספיחין בתשע"ה, מתאריך	למחמירים רוב הירקות בשוק הם מזריעת תשע"ו, מתאריך ^{24, 23}
				י' חשון	
כרוב אדום	ד' תשרי	כ' טבת	כ"ה כסלו	א' טבת	א' שבט
כרוב לבן	ד' תשרי	כ' כסלו	ד' כסלו ²⁴	א' כסלו	א' טבת
כרוב סיני	ד' תשרי	י' כסלו	ח' כסלו ²⁴	ה' כסלו	י"ב כסלו
כרובית	ד' תשרי	ד' טבת	כ"ד כסלו ²⁴	כ' כסלו	ז' טבת
כרפס עלים סלרי עלים	ד' תשרי	ט"ו טבת	כ"ד כסלו ²⁴	כ' כסלו ¹⁶	י"ח טבת
כרפס שורש סלרי שורש	ד' תשרי	א' שבט ¹⁷	ד' כסלו ²⁴	א' טבת ¹⁷	ד' שבט
כרתי לוף	ד' תשרי	כ' שבט	כ"ה כסלו	א' שבט	א' אדר א'
לפת	ד' תשרי	כ"ה כסלו	ט"ו כסלו	ט"ו כסלו	א' טבת
מילון ¹⁴	ד' תשרי	י' כסלו	כ"ה כסלו	י' כסלו	י' כסלו
מלפפון	ד' תשרי	א' כסלו	ה' חשון ²⁴	ג' חשון	ג' כסלו
סלק אדום	ד' תשרי	כ' כסלו	י' כסלו	י' כסלו	כ' כסלו
סלק עלים	ד' תשרי	א' כסלו	א' כסלו ²⁴	א' כסלו	כ"ה כסלו
עגבניה ¹⁴	ד' תשרי	א' אדר	י"ג כסלו ²⁴	י' כסלו	א' אדר א'
עירית	ד' תשרי	א' טבת	כ"ג חשון ²⁴	כ' חשון	ד' טבת
פטרזיליה עלים	ד' תשרי	כ"ד אדר	ד' חשון ²⁴	כ' חשון. א' חשון - משתילה	כ"ד אדר א'
פטרזיליה שורש	ד' תשרי	א' שבט	כ"ה כסלו	א' טבת ¹⁶	ד' שבט
פלפל ¹⁴	ד' תשרי	ט"ו אדר ^{14, 12}	כ"ה כסלו	א' טבת	א' אדר ב'
פלפל ירוק חריף ¹⁴	ד' תשרי	א' טבת ¹⁴	כ"ד כסלו	כ' כסלו	ד' טבת
פלפל אדום חריף ^{14, 18}	ד' תשרי	א' שבט ¹⁴	כ"ה כסלו	א' טבת	ד' שבט
פפריקה טריה ¹⁸	ד' תשרי	א' תשרי ע"ו	כ"ח אב	י"ז אלול	כ"ח אלול
צנון	ד' תשרי	כ"ד כסלו	י"ג כסלו	י' כסלו	כ"ז כסלו
צנונית	ד' תשרי	ט"ו חשון	ח' חשון	ה' חשון	י"ח חשון
קולרבי	ד' תשרי	א' כסלו	י"ח חשון ²⁴	ט"ו חשון	ד' כסלו
קישוא	ד' תשרי	א' כסלו	ג' חשון ²⁴	א' חשון	ד' כסלו
שום ¹⁹	א' ניסן	ז' ניסן	כ"ה אדר ב'	א' ניסן	כ"ח אדר ב'
שומר ושמיר	ד' תשרי	י"ד כסלו	א' כסלו ²⁴	א' כסלו	י"ד כסלו
שעועית תרמילים	ד' תשרי	א' כסלו	כ' חשון	כ' חשון	ד' כסלו
תירס אשכולים ²⁰	ד' תשרי	י"א תשרי	י' תשרי		

שם הירק	קדושת שביעית בתשע"ה מתאריך	איסור ספיחין רוב בשוק בתשע"ה מתאריך	גמר איסור ספיחין וקדושה בתשע"ו מתאריך ²⁴	למחמירים ²² תחילת ההופעה של איסור ספיחין בתשע"ה, מתאריך	למחמירים ^{23, 24} רוב הירקות בשוק הם מזריעת תשע"ו, מתאריך
תות שדה	ד' תשרי	א' טבת	ד' כסלו	א' כסלו	ד' טבת
תפוחי אדמה ²¹	כ"ז חשון	ט"ו טבת	ד' טבת	א' טבת	י"ח טבת ¹⁰
תרד	ד' תשרי	ט"ו כסלו	א' כסלו	א' כסלו	י"ח כסלו

הערות והוספות:

- מתאריך זה מגיע אבטיח מהערבה, כולל גם מדרום הערבה הנחשבת כחוץ לארץ [לכל השיטות], ואין בה קדושת שביעית ואיסור ספיחין. משאר חלקי הארץ מגיע אבטיח החל מתאריך א' אייר.
- מהשתילה עד קבלת הפרי נמשך יותר משנה.
- הרוב רב שנתי, כלומר, יבולים מצמחים הקיימים מלפני השמיטה.
- אפונה בתרמילים חוששים שמא היא קיטנית שבה שליש גידול הוא הקובע לקדושה ולאיסור ספיחין.
- גדל אצל נכרים.
- בחודשים טבת שבט ואדר מגיע בצל בעיקר מהערבה ויתכן גם מדרום הערבה ראה בהערה 1. מאמצע שבט יגיע בצל שנזרע בשמיטה באזורים נוספים. יש להניח שיהיה גם יבוא מחו"ל. ניתן להבחין בין סוגי הבצל, ולהבדיל בין ישן לטרי.
- יתכן בצל יבש ישן שנלקט בשביעית ואסור באיסור ספיחין.
- בצל ראש הוא בצל יבש למחצה מאורך, שחלקו העליון במקום שיוצאים העלים, רחב.
- יתכן אחסון מזריעת שביעית גם מעבר לתאריך זה.
- יתכן אחסון מלקיטת שביעית שאסורה באיסור ספיחין גם מעבר לתאריך זה.
- יתכן שיוציאו גזר קטן 15 יום קודם.
- מניב לאחר 90 יום, לאחר מכן השתיל יניב משך 5 חודשים נוספים, רוב הגידול יהיה לאחר 75-90 יום מתוך ה-5 חודשים.
- בדלעת – מרבית יבול השנה נאסף לפני ראש השנה, אולם יתכן איסוף היבול גם אחרי ר"ה. היבול הראשון מהערבה יגיע בחודש שבט.
- חלק מיבול החצילים, המלון, העגבניות, הפלפל, הגמבה והפלפל החרוף בחורף, הינם מהערבה וכן מהערבה הדרומית.
- משתילה 21-28 יום, מזריעה 40-50 יום.
- כאשר יש מחסור בשווקים קוטפים גם סלרי קטן בחלוף 60 יום.
- יש שמוציאים שורש קטן כאשר יש מחסור בשווקים.
- התאריכים שבלוח מתייחסים לפלפל חריף ופפריקה טריים, אך השיווק העיקרי של הפפריקה הינו אבקה מוכנה המשתמרת ולכן יש לנהוג איסור באבקה פפריקה ובתוצרת שהיא מעורבת בה, מסוף השמיטה ועד שנה לאחר מכן, שבמועד זה משווקים תוצרת שביעית. פלפל חריף טחון ברובו המכריע הוא מיבוא מחו"ל.
- שום, נזרע ומונבט בחלקו גם לפני ר"ה. השום נשמר יפה באחסון מעבר לתקופות אלה, ויש גם יבוא מחו"ל. ניתן להבחין ביבול חדש.

20. לגבי התירס התייחסו למוצרים מתירס צעיר הנאסף בארץ. המועדים בתירס מיוסדים על כך שתירס לח ספק אם הוא קטנית או ירק.
21. מרבית תפוחי האדמה מזריעת הסתיו נובטים לאחר ראש השנה, ונאספים מחנוכה. ניתן להבחין בין ישן וחדש במעבר העונות. התאריכים בלוח הם לגבי התוצרת החדשה. יש גם זן של תפוח"א קטנים שמוציאים לאחר 60 יום - הם משווקים רק לחו"ל.
22. הוספנו מועד תחילת הופעת תוצרת מזריעת שביעית עבור המחמירים לזיהר גם כשמיעוט הירק בשוק באיסור ספיחים.
23. הוספנו מועד בו רוב התוצרת בשוק מזריעת השמינית עבור המחמירים מלקנות מהנזרע בשביעית גם אחרי חנוכה. יש המחמירים להוסיף עוד שבועיים כדי להמנע מספקות, כפי שמצויין במבוא אות א'.
24. בחישוב המועד לגמר איסור ספיחין לא הוספנו גם את התקופה בה נמצאים השתילים בהכנה במשתלה [לדעת מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל יש להוסיף את התקופה מתחילת הזריעה במשתלה. לתועלת הציבור אנו מביאים את התקופות של שהות השתילים במשתלה עד להוצאתם מהמשתלה לשדה/חממות: בזיליקום - 18 יום, בצל - 30 יום, ברוקולי - 25 יום, חסה - 22 יום, חציל - 40 יום, כוסברה - 16 יום, כרוב - 25 יום, כרובית - 24 יום, לוף - 68 יום, מלפפון - 15-20 יום, נענע - 25 יום, סילקא סלק עלים - 31 יום, סלרי - 54 יום, עגבניה - 25 יום, עגבניה שרי - 40 יום, עירית - 20 יום, פטרוזיליה - 23 יום, פלפל - 40 יום, קולרבי - 25 יום, קישוא - 15-20 יום, רוקולה - 17 יום, רוקט - 18 יום, שומר - 31 יום, שמיר - 17 יום].
25. חייב לעבור הבחלה לפני השיווק. לדעת מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, כיוון שאין איסור ספיחין בבננות, אין גם קדושת שביעית במוצאי שביעית, ואזלין בתר לקיטה.

לוח התאריכים לגרגרים (תבואה וקטניות) - שמיטה תשע"ה

בלוח נמסר מועד האסיף, היבול החדש מגיע למעשה כעבור זמן.

שם	תחילת שיווק בקדושת שביעית ואיסור ספיחים בתשע"ה ²	תחילת שיווק ללא קדושה ואיסור בתשע"ו
אגוזי אדמה (בוטנים)	י"ז אלול	כ"ח אב ²
אפונה לשימורים והקפאה ³	כ' אדר	ניסן ³
אפונה גרגרים יבשים	הכל יבוא	
גרעיני אבטיח	אב	יא תמוז ²
גרעיני דלעת	יבוא	
גרעיני חמניות	ל' אב	י"א אב ²
דוחן (ציפורים)	כ"ה אב	ו' אב ²
חיטה ומוצריה	(ט"ו סיון) הרוב יבוא ⁴	כ"ה אייר ²
חימצה (חומוס)	ט"ו תמוז, גם יבוא ⁴	כ"ה סיון
חילבה	(אייר) הרוב יבוא ⁴	
חריע (שמן)	ט"ו סיון	כ"ה אייר ²
כוסמת	יבוא	
לוביה	יבוא	
סויה	יבוא	
עדשים	יבוא	
פול גדול	יבוא	
פול קטן	יבוא	
פופקורן	ל' אב, גם יבוא ⁴	י"א אב ^{4,2}
שומשום (וחלבה)	יבוא, ונכרים [לא מסחרי] ⁴	
שיבולת שועל (קווקר)	יבוא	
שעועית יבשה	יבוא	
שעורה	(ט"ו סיון) רוב יבוא ⁴ ונכרים	כ"ה אייר
תירס אשכולים וגרגרים לחים ^{5,3}	י"א תשרי	חנוכה ⁵

הערות והוספות:

1. בגידולי גרגרים כל מה שקדוש הוא אסור גם באיסור ספיחין, ושייכותו לשמיטה נקבעת לפי מועד הבאת שליש בגרגר. אמנם הגדל אצל נכרים קדוש ואינו אסור (ומנהג ירושלים שאין קדושת שביעית בפירות נכרים).

2. גרגרים משתמרים תקופה ארוכה. המועדים בלוח מתייחסים לתחילת השיווק של יבול שמיטה ותחילת השיווק של יבול שמינית, אך יש גם שיווק מתמשך יותר, ואז יש צורך להבחין בשנה שמינית בין החדש המותר לבין הישן האסור. אבחנה בין יבול ישן לחדש, ניתן לרוב להבחין בירידת האיכות, ושכיחות עבשים ומזיקים ועוד.
3. תוצרת בשימורים וקפואה, משווקת מהישן גם אחרי האסיף של התוצרת החדשה. התאריך שעל גבי קופסת השימורים או השקית של המוקפא לא מעיד על זמן האסיף אלא על זמן המילוי.
4. בגידולים בהם קיים יבוא וגם ייצור מקומי כמו בחימצה, ניתן לעיתים לזהות לפי זנים/צורות/צבעים וגדלים שונים. התאריכים שבסוגריים מתייחסים לתוצרת הארץ.
5. לגבי התירס: גרגרים יבשים הם בדרך כלל יבוא מחו"ל. בלוח התייחסנו למוצרים מתירס צעיר הנאסף בארץ, כמו אשכולים וגרגרים טריים משומרים ומוקפאים. המועדים בתירס מיוסדים על כך שתירס לח ספק אם הוא קיטנית או ירק.

לוח התאריכים לפירות - שמיטה תשע"ה

שם הפרי	תחילת שיווק בקדושת שביעית בשנת תשע"ה	תחילת שיווק ללא קדושה בשנת תשע"ו
אבוקדו	ו' אב ¹	ט"ז תמוז
אגוזים: אילסר ²	כ' אב ^{3,4} - יבוא	
בטנה (פיסטוק) ²	כ' אב ^{3,4} - כמעט הכל יבוא	א' אב ⁴
אגוז מלך ²	ה' תשרי ע"ו ^{3,4} - כמעט הכל יבוא	ט"ו אלול ⁴
מקדמיה ²	כ"ה אב ⁴ - הרוב יבוא	ו' אב ⁴
פקאן ²	ה' תשרי תשע"ו ⁴	ט"ו אלול ⁴
אגס	כ"ח סיוון ^{4,5}	ט' סיוון ^{4,5,6}
אוכמניות (טרי)	ו' טבת ⁷	ט"ז טבת ⁶
אנונה	ט"ו תמוז	כ"ו סיוון
אפרסמון	ו' אלול	י"ז אב
אפרסק ונקטרינה	י' אדר	כ"א אדר א' ⁶
אתרוג	ו' תמוז ⁸	י"ז סיוון ⁶
אשכולית	ו' אלול	י"ז אב ^{5,6}
גואיבה	ו' אב	ט"ז תמוז
גודגן ודובדבן	ו' אייר	י"ז ניסן ⁶
הדרים (תפוזים, קלמנטינות וכו')	ו' אלול	י"ז אב ^{5,6}
לימה	כ"ה סיוון	ו' סיוון ^{4,5,6}
לימון	ו' סיוון ^{11 (אדר?)}	ט"ז אייר ^{4,5,6}
קומקווט	כ"ה חשוון תשע"ו	ו' חשוון ע"ז
זית לכבישה	ו' אב	ט"ז תמוז ⁶
זית לשמן, שמן	ו' תשרי תשע"ו	ט"ז אלול
חבוש	ט"ז תמוז	כ"ו סיוון
חרוב	ה' תשרי תשע"ו	ט"ו אלול ⁴
לונגן	ו' תמוז	י"ז סיוון
ליטשי	כ"ה אייר	ו' אייר ⁶
משמש	כ"ו ניסן	ז' ניסן ⁶
מנגו	ו' תמוז	י"ז סיוון ⁶
ענבים למאכל	כ"ה אדר	ו' אדר ב' ⁶
ענבי יין	ו' תמוז	י"ז סיוון ⁶
פג'ואה	כ"ה אלול	ו' אלול
פומלה, פומלית	ו' אלול	י"ז אב ^{5,6}
פיטאיה (צהוב)	ו' טבת ¹¹	ט"ז טבת
פרי עדן (אדום, בליטות)	ו' טבת ¹¹	ט"ז טבת
צבר	ו' חשוון ¹¹	י"ז חשוון
קובו (אדום חלק)	י' טבת	כ' טבת
קיווי	ו' אלול	י"ז אב
קליפים (קלמטינות)	ו' אלול	י"ז אב ^{5,6}
קרמבולה	ו' חשוון ¹¹	י"ז חשוון
רימון	כ"ח תמוז	ט' תמוז
שזיף אירופי (פאול, מאורך)	ו' אב	ט"ז תמוז ⁶
שזיף יפני (כל סוגי השזיפים)	ו' אייר	י"ז ניסן ⁶
שסק	ו' שבט	ט"ז שבט
שקד ²	ו' אלול	י"ז אב ^{4,5}

לוח התאריכים לפירות - שמיטה תשע"ה

תאנה ⁹	י"ט ניסן	כ"ט אדר ב'
תמר	כ"ה אלול	ו' אלול ^{4,6}
תפוז	ו' אלול	י"ז אב ^{4,5,6}
תפוח בכיר ¹⁰	כ"ה אייר	ו' אייר
תפוח	ו' תמוז	י"ז סיוון ^{5,6,12}

הערות ללוח:

1. אבוקדו - יתכן ובתחילת העונה יש עדיין מזן ריד (עגול) שהוא משנה שישית.
2. כל סוגי האגוזים והשקדים יכולים להשתמר זמן רב, וייתכן שווק של סחורה ישנה גם אחרי התאריכים המצוינים.
3. הרוב יבוא. המועדים מתייחסים ליבול מקומי.
4. אי אפשר לקבוע יום מדויק בו מגיע פרי חדש, אך לעיתים ניתן להבחין במראה הפרי בין חדש לישן.
5. בפירות אלה יש שימור בקירור משנה שעברה שמשווקים גם במקביל לשיווק פרי חדש. לעיתים ניתן להבחין במראה הפרי בין חדש לישן.
6. במינים אלה יש גם שיווק באופנים נוספים: כבישה בקופסאות שימורים, סחיטה למיץ, ריסוק לרסק, סיכור וכדו', ומצוי שיווק של תוצרת משנת השמיטה באופנים הנ"ל זמן רב אחרי אסיף היבול של שנה שמינית [יבול שמיטה אם לא קיימו בו מצוות ביעור, אסור באכילה].
7. עיקר הגידול הוא בחודשי הקיץ, אך יש מעט מגדלים שיש להם פירות בחודש טבת והחנטה לאחר ראש השנה.
8. באתרוג, לענין שביעית קיים ספק אם הולכים בו כאילן אחר חנטה או כירק אחר לקיטה, לכן מחמירים לדונו גם כירק, שהנלקט בשביעית יש בו קדושה. מרבית האתרוגים שיימכרו לסוכות תשע"ה יהיו מקטיף קודם ראש השנה.
9. התאנים המיובשות מיובאות מחו"ל.
10. בזנים הבכירים כמו ענה, אין קירור ממושך.
11. בתאריך זה קיים ספק אם חנט לפני ר"ה או אחריו, לכן מספק צריך גם להפריש מעשר עני.
12. ישנם זנים של תפוחים שמתחילים לקטוף מהחדש ועדיין נמצאים בקירור מהישן ויש לשים לב לכך. בזנים 'גרנד סמיט' ו'פינק ליידי' הקטיף של החדש מתחיל רק לקראת חודש אלול.

הערה כללית

לא כללנו ברשימה פירות בהם הרוב ערלה לדעת פוסקים רבים (פפאיה, שעונית וכו').

לוח התאריכים לעלי תבלין טריים, יבשים, טחונים ושמן (אתרי) - שמיטה תשע"ה

סוף קדושת שביעית או איסור ספיחין בשנת תשע"ו	איסור ספיחין (רוב בשוק) בשנת תשע"ה מתאריך - [ברב שנתי אין איסור] ¹	קדושת שביעית בשוק בשנת תשע"ה מתאריך	התבלין וצורת השיווק
			אורגנו (איזובית)
ט"ו חשוון ⁹	שיח מעוצה ²	ד' תשרי ⁹	עלים טריים
הרוב יבוא (תוצרת ללא קדושה תיתכן משבט)	הרוב יבוא	הרוב יבוא	עלים יבשים, טחון ושמן
			איזוב (מיורם ועוד) ⁶
ט"ו חשוון ⁹	שיח מעוצה ²	ד' תשרי ³	עלים טריים
יבוא	יבוא	יבוא	עלים יבשים ושמן
			אניס (כמנון)
כ"ה כסלו	טבת	תשרי	עלים טריים ⁶
הרוב יבוא	הרוב יבוא	(אייר 4,8) הרוב יבוא	זרעים
			בזיל (ריחן)
כ"ה כסלו	טבת	תשרי	עלים טריים
יבוא	יבוא	יבוא	עלים יבשים ושמן
			גרגר הנחלים
כ"ה כסלו	ניסן (רב שנתי) ¹	תשרי	עלים טריים
יבוא	יבוא	יבוא	זרעים
			דפנה ¹²
11	עץ ²	תמוז ¹⁵	עלים טריים
בעיקר יבוא	בעיקר יבוא	(תמוז 4,8) בעיקר יבוא	עלים יבשים
יבוא	יבוא	יבוא	הל
ט"ו חשוון ⁹	שיח מעוצה ²	ד' תשרי	זוטה לבנה
			זנגוויל שרשים
(כ"ה כסלו) הרוב יבוא	הרוב יבוא	(טבת 13) הרוב יבוא	טרי
יבוא	יבוא	יבוא	יבש וטחון
			חזרת (חריין)
יבוא	יבוא	ראה לוח ירקות יבוא	חרדל
ט"ו חשוון ⁹	שיח מעוצה ²	ד' תשרי ⁹	טימין
			טרגון (לענה דרקונית)
טבת ⁹	שיח מתחדש מעוצה ²	י"א תשרי ⁹	עלים טריים
יש גם יבוא	יש גם יבוא	ד' תשרי ⁴ יש גם יבוא	עלים יבשים
			כרכום (זעפרן)
יבוא	יבוא	יבוא	טחון
(תמוז 5) רוב יבוא	(י"ד סיוון 4,7) רוב יבוא	(י"ד סיוון 4,8) רוב יבוא	כוסברה גרגירים
יבוא	יבוא	יבוא	כמון טחון

סוף קדושת שביעית או איסור ספיחין בשנת תשע"ו	איסור ספיחין (רוב בשוק) בשנת תשע"ה מתאריך - [ברב שנתי אין איסור] ¹	קדושת שביעית בשוק בשנת תשע"ה מתאריך	התבלין יצורת השיווק
		ראה בלוח ירקות	כרפס (סלרי)
			לואיזה (ליפיה לימונית)
אייר	שיח מעוצה ²	א' חשון ⁹	עלים טריים
הרוב יבוא	שיח מעוצה ²	(ג' חשון ⁴) הרוב יבוא	עלים יבשים
			לימונית עשב לימון
כ"ה כסלו	רב שנתי ¹	תשרי	עלים טריים
הרוב יבוא	הרוב יבוא	(ו' תשרי ⁴) הרוב יבוא	עלים יבשים
			לענה שיחנית – שיבא
ט"ו חשון ⁹	שיח מעוצה ²	ד' תשרי ⁹	עלים טריים
תוצרת ללא קדושת שביעית תיתכן מכסלו ⁵	שיח מעוצה ²	א' כסלו ^{4,11}	עלים יבשים
			לענת האבסינט
ט"ו חשון	שיח מעוצה ²	ד' תשרי ⁸	עלים טריים
תוצרת ללא קדושת שביעית תיתכן מכסלו ^{5.11}	שיח מעוצה ²	א' כסלו ⁴	עלים יבשים
			מינתה (נענה, פפרמינט)
כ"ה כסלו	אייר (גם דו שנתי)	תשרי ^{7,4}	עלים טריים
הרוב יבוא	הרוב יבוא	הרוב יבוא	עלים יבשים
ניסן	רוב רב שנתי ¹	תשרי	מליסה
			מרוה רפואית
ט"ו חשון ⁹	שיח מעוצה ²	ד' תשרי ⁸	עלים טריים
יש מעט יבוא		ג' חשון ⁴ יש מעט יבוא	עלים יבשים
			עירית (שנאוטליך, צ'יוס)
א' כסלו	א' כסלו	תשרי	עלים טריים
יבוא	יבוא	יבוא	עלים יבשים
		ראה לוח ירקות	פטרזיליה
טבת	טבת	ו' תשרי ⁴	פטרזיליה יבש
יבוא	יבוא	יבוא	פלפל אנגלי
		ראה לוח ירקות	פלפל חריף
יבוא	יבוא	יבוא	פלפל שחור
		ראה לוח ירקות	פפריקה
יבוא (ניסן ⁷)	יבוא	יבוא (ניסן ⁷)	פרג זרעים
יבוא	יבוא	יבוא	ציפורן
			צתרה (סיבורי נאדג')
ט"ו חשון ⁹	שיח מעוצה ²	ד' תשרי ⁸	עלים טריים
יבוא	יבוא	יבוא	פתיתים ושמן
			קורנית (זעתר פרסי)
כסלו	שיח מעוצה ²	ד' תשרי ⁶	עלים טריים
כסלו ⁵		ג' חשון ^{4,6}	עלים יבשים

התבלין וצורת השיווק	קדושת שביעית בשוק בשנת תשע"ה מתאריך	איסור ספיחין (רוב בשוק) בשנת תשע"ה מתאריך - [ברב שנתי אין איסור] ¹	סוף קדושת שביעית או איסור ספיחין בשנת תשע"ו
קימל (כרויה)			
עלים וגבעולים טריים	תשרי	שבט (גם דו שנתי)	כ"ה כסלו
עלים וגבעולים מייבשים	(חשוון 4,7) הרוב יבוא	(סיוון 7) הרוב יבוא	תוצרת לא קדושה תיתכן מסיוון ⁵
קינמון	יבוא	יבוא	יבוא
רוזמרין			
עלים יבשים	א' חשוון ⁴ הרוב יבוא	שיח מעוצה ²	סיוון
שבת (דיל)	תשרי	שבט	כסלו
שום	ראה בלוח ירקות		
שומר (שמיר) יבש	ו' תשרי ⁴	ט"ו חשוון	כסלו
זרעים	יבוא	יבוא	יבוא

1. בצמחים רב שנתיים - הרוב משתילה לפני שמיטה ואין בו איסור ספיחין, וכשלא ידוע ניתן לסמוך על רוב.
2. בעצים ובשיחים עציים (שפורחים רק לאחר שנה מזריעתם), אין איסור ספיחין.
3. בשיחים מעוצים נמוכים מאוד - אנו חוששים שמא דינם כירק.
4. בתוצרת יבשה [המשתמרת תקופה ארוכה] קשה לדעת מתי מגיעה לשוק תוצרת משמיטה. כתבנו את התאריך שבו כבר תיתכן בשוק תוצרת משמיטה.
5. בתוצרת יבשה [המשתמרת תקופה ארוכה] קשה לדעת מתי מפסיקים לשווק מתוצרת שמיטה האסורה, כתבנו בלוח את התאריך שבו כבר תיתכן בשוק תוצרת מותרת [= אין הכוונה לקבוע שמתאריך זה התוצרת היא מותרת - יש לוודא שהיא תוצרת חדשה].
6. יש כמות מסחרית הגדילה בידי ערבים [נכרי].
7. התאריך שבסוגריים מתייחס למיעוט שיש מתוצרת הארץ משתילה או חנטה של שמיטה.
8. בשיח מעוצה, יש להסתפק אם דינו כירק ויש בו קדושת שביעית מא' תשרי או דינו כאילן ויש בו קדו"ש מזמן החנטה. לדעת מרן הגר"ח קנייבסקי יש לחשוש לחומרא שדינו כירק.
9. בשיח מעוצה, אין לחשוש משום ספיחין כיוון שהוא רב שנתי ולדעת מרן הגר"ח קנייבסקי יש לחשוש דחשיב כעץ, ומה שחנט בשמיטה יש בו חשש שביעית אף שנלקט בשמינית..
10. אין ייבוש בכל תקופת השנה.
11. העלים שחנטו בשביעת, נותרים על העץ משך כמה שנים וקדושים לעולם, וקשה לדעת עד מתי הם נשארים על העץ.
12. אין גידול מסחרי בארץ.
13. ידוע על שטח קטן שמגדלים בארץ ומגיע בתקופת ינואר (טבת).
14. אין כמעט מיבול מקומי.

הערות כלליות

- < **קדושת שביעית** - לתבלין טרי שדינו כירק (כגון: בזיל, זנגוויל, לימונית ומינתה) יש קדושת שביעית כשנקטף מיד לאחר ראש השנה. לעלי צמחים עציים (כגון: דפנה, לואיזה) או שיחים מעוצים, יש קדושה לפי מועד תחילת גידול העלה.
אמנם לא בכל עונות השנה מייבשים עלים. ולכן בעלים יבשים יתכן שמועד הקדושה לא יהיה בתחילת שמיטה.

- < **בצמחים הרב שנתיים** – מרבית היבול בשמיטה הוא מזריעה שלפני השמיטה, ובספק ניתן לסמוך על הרוב. אך ייתכן מיעוט קטן של עלים מצמחים שנזרעו בשמיטה, בעיקר החל מהאביב, והם אסורים.

- < **בלוח זה לא הבאנו את תחילת ההופעה בשוק מאיסור ספיחין למחמירים, ולא רוב בסוף שנת השמיטה.** הדבר מורכב והמעונינים יקדימו כחודש בתחילת השמיטה את איסור ספיחין, ובמוצאי שמיטה יש להוסיף כחודש לזמן שאין חשש לאיסור ספיחין.

לוח התאריכים לפרחים - שמיטה תשע"ה

הערות:

- א. יצוין כי על המחמירים שלא לקנות פרחים שנעבדה בהם עבודה (אפילו מלאכות דרבנן) בשביעית, לרכוש פרחים אך ורק מחנויות שבפיקוח ועד כשרות או רבנות המקפידים על כך.
- ב. כל מה שנרשם "רוב רב שנתי" יתכן שיגיעו מעט פרחים משתילת שנת השמיטה החל מחודש טבת. בפרח הפלוקס מכסלו.
- ג. לנוחות הקורא, חילקנו בין סוגי הפרחים לפי הימצאותם בשווקים. **פרחים הנפוצים בשוק – נכתבו בהדגשה.** הפרחים שאינם מודגשים הם פרחים שמצויים מעט בשוק.

רקע הלכתי

הלוח נערך על בסיס ההלכות דלהלן:

1. פרחים שאין בהם ריח אין בהם קדושת שביעית [והדינים הכרוכים בה, כגון איסור מסחר], ואין בהם איסור ספיחין.
2. פרחים העומדים לריח דינם כבשמים, ויש בהם קדושת שביעית ודיניה, וכן יש בהם איסור - אם נשתלו בשמיטה.
3. פרחים שיש בהם ריח אך אינם עומדים לריח, דינם כאילו אין בהם ריח (ויש המחמירים לדון אותם כעומדים לריח).
4. פרחים שנשתלו בשביעית, אף אם אין בהם קדושת שביעית, יש האוסרים מדין נזרע בשביעית או מחשש סיוע לעוברי עבירה ויש החוששים בהם גם לאיסור ספיחין.
5. הפרחים המצויינים כ"רב שנתי" הכוונה היא שרוב הפרחים בשוק הינם משתילה שלפני שמיטה.
6. פרחים שטופלו בשביעית (וקיים חשש שנעשו בהם מלאכות האסורות מדרבנן – ללא סיבת היתר של לאוקמי או מניעת נזק), יש החוששים גם בזה לאיסור "נעבד", ואף העלו חשש לאיסור מסייע לעוברי עבירה.

הרשימה המובאת להלן, נערכה על בסיס ההנחה כי פרחים אין בהם קדושה (1,3) ואם נקטפו מצמחים שנשתלו לפני השביעית, ניתן לקנותם בשוק.

אסור לקנות פרחים שנקטפו מצמחים שנשתלו בשביעית, וכן בתקופה שהם מהווים את רוב הפרחים בשוק אין לקנות בשוק סתם כשאינו יודע מקור הפרח (4).

בטבלה צוינו הפרחים הריחניים, בהם לדעת המחמירים יש לחוש גם לקדושה. כאמור, הואיל והפרחים אינם עומדים לריח – הרי לדעות אחרות אין בהם קדושה (3).

שם הפרח	מועד שתילה בחדשים (לועזיים)	עונת פריחה וקטיף בחדשים (לועזיים)	תקופת השיווק של פרחים משתילת שמיטה
אגפנתוס	4-2	6-5	רוב היבול מרב שנתי
אגרטום	3-8	6-11	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
אדמונית (פאוניה) (*)		כל השנה	רב שנתי
(*) בשבט אדר יהיו פרחים בעיקר משתילת שמיטה (ע"י טיפול קור בעציצים) ובהם יהיה איסור שביעית.			
איקסיה	11-10	5-2	שבט תשע"ה – שבט תשע"ו
אירוס (איריס)	11-10	5-1	כל העונה בתשע"ה
אירינגיום	12-10	6-3	כל העונה בתשע"ה
אכילאה	10-3	כל השנה	רוב גדול מרב שנתי
אלסטורמריה	12-10	8-3	רובו מרב שנתי (מעט חדש מטבת)
אמיתה	11	5-2	כל העונה בתשע"ה
אמריליס (היפאסטרום)	4-3	10-4	כל העונה בתשע"ה
אנטוריום		כל השנה	רוב גדול מרב שנתי
אסקלפיאס	9-4	כל השנה	רוב גדול מרב שנתי
אסתר (שורש, ורדה)	כל השנה	כל השנה	גם מעט מרב שנתי
אקוניטום	1-9	5-12	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
ארמורוס	12-11	5-12	כל העונה בתשע"ה
בנקציה	5-3	כל השנה	רב שנתי
ברבטוס (מין צפורן)	10-9	5-12	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
ברודיאה	11-10	5-12	כל העונה בתשע"ה
גבסנית (ריחני)			רוב גידול מרב שנתי
גודציה	2-8	5-12	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
גרבילאה	10-3	6-12	רוב גדול מרב שנתי
גרברה	8-7	כל השנה	בתשע"ה וברוב תשע"ו רוב הפרחים משתילת שנה קודמת
דוביום ראה נץ החלב			
דליה			יבוא
דלפיניום חד שנתי	1-9	5-1	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
היביסקוס (עם גביע)	8-5	12-9	בתשע"ו חלק גדול משתילת שמיטה
הליקוניה		כל השנה	רוב גדול ממצע מנותק, רב שנתי
ורד		כל השנה	הרוב מרב שנתי, מצע מנותק בחממה
ורניקה	10-9	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
חמנית	כל השנה	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
חרצית	כל השנה	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
טגטס	11-10	כל השנה	כל העונה בתשע"ה
טופח ריחני (אפונה)	11-9	4-11	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
טולברגיה	11-10	8-2	כל העונה בתשע"ה
טרכליום		כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
כלנית	10-9	4-11	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
לוע הארי	כל השנה	כל השנה	כסלו תשע"ה עד כסלו תשע"ו
ליאטריס	2-9	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
ליזיאנטוס	כל השנה	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו

שם הפרח	מועד שתילה בחדשים (לועזיים)	עונת פריחה וקטיפה בחדשים (לועזיים)	תקופת השיווק של פרחים משתילת שמיטה
לימוניום	10-7	כל השנה	רוב גדול מרב שנתי
מטריקריה	11-7	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
מנתור (ריחני)	11-9	4-12	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
נורית	11-9	4-1	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
נץ החלב כתום (דוביום)	10-9	5-2	אדר תשע"ה עד אדר א' תשע"ו
נץ החלב לבן (ערבי, טראזידי)	12-8	5-3	אדר תשע"ה עד אדר א' תשע"ו
נרינה	11-9	5-11	הרוב מרב שנתי
נרקיס (ריחני)	11-9	2-11	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
סהרון (קוקולוס)		כל השנה	רב שנתי
סולידגו	כל השנה	כל השנה	רוב רב שנתי
סולידסטר	12-7	כל השנה	רוב רב שנתי
סחלב		כל השנה	רב שנתי, מנותק, במבנים
סייפנים	כל השנה	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
ספארי סנסט (פרוטאה)		כל השנה	רב שנתי
עדעד	11-8	5-12	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
פוליאנטוס טוברוזה (ריחני)	12-3	12-3	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
פלוקס (שלהבית ריחני)	3-8	כל השנה	רוב רב שנתי
פרזיה	12-10	5-2	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
פרח האורז	9-3	4-3	רב שנתי
פרח שעוה (בעיקר ירק)	11-3	כל השנה	רב שנתי
צבעוני	12-11	4-12	כל העונה בתשע"ה
צלזיה	12-4	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
צסטרום		כל השנה	רב שנתי
צפור גן עדן		כל השנה	רב שנתי
צפורן (גם ריחני וגם דו שנתי)		כל השנה	אב ע"ה עד תמוז ע"ו (הרוב מגידול נכרים)
קורטמוס (קורטם)	כל השנה	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
קורקומה	8-1	12-3	אדר תשע"ה עד אדר א' תשע"ו
קיפודן (אכינופס)	12-8	כל השנה	אדר תשע"ה עד אדר א' תשע"ו
קלה	11-9	5-12	טבת ע"ה עד טבת ע"ו. גם רב שנתי
קלה צבעונית	כל השנה		מצע מנותק מטבת ע"ה עד טבת ע"ו
קמפנולה (פעמונית, גם ריחני)	12-10	12-3	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
קורספידיה	כל השנה	כל השנה	כסלו תשע"ה עד כסלו תשע"ו
שושן לבן	כל השנה	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
שושן צבעוני	כל השנה	כל השנה	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
שושן מזרחי (גדול)	כל השנה	11-3	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
תגית (סקביזזה)	12-8	5-11	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
תורמוס	2-10	4-12	טבת תשע"ה עד טבת תשע"ו
צמחי עלים – ירק לקישוט*	כל השנה		רוב גדול מרב שנתי

* כולל את הצמחים – אונימוס, אספרגוס, אקליפטוס, ארליה, גומא (ציפרוס), מונסטרה, מוראה, מללויקה, פוטוניה, פיטוספורום, פילודנדרון, קוכיה, רוסקוס (עצבונית) שרך.

דיני עציצים

מאת הרב שאול רייכנברג

מתוך הספר "משפטי ארץ - שביעית", פרק ז יג-טז
בהוצאת בית המדרש להלכה בהתיישבות
<http://www.daat.ac.il/daat/shmita/sikumim/rihenberg.htm>

הוצאת עציץ מהבית והעברתו מבית לבית

אסור להוציא מן הבית עציץ, אפילו אינו נקוב, ולהניחו בחוץ, וכן אסור להסיר את התקרה מעל העציץ (חז"א ס' כב ס"ק א). ואם אין כוונתו לתועלת הצמחים שבעציץ, אלא לדבר אחר, וניכר הדבר שלשם כך עושה, כגון שמסיר את התקרה כדי לעשות שם סוכה, מותר (דעת הגרש"ז אויערבך).

מותר להעביר עציץ נקוב מחנות לבית (הגרש"ז אויערבך). ויש מחמירים (הגרי"ש אלישיב) שצריך לעוטפו בניילון וכדומה, או להניחו על גבי דבר החוצץ בינו לבין הקרקע, כדי שייחשב לעציץ שאינו נקוב בשעת ההעברה, וכן כשמניחו בביתו, צריך להשאירו כעציץ שאינו נקוב.

קניית עציצים

אסור לקנות צמח נוי שנשתל בשמיטה באדמה או בעציץ נקוב (הרמב"ם פ"א הי"ב), ויש אוסרים אף לקבלו במתנה (בית הרידב"ז שם).

הגדל בעציץ שאינו נקוב אינו אסור משום ספיחין (ספר השמיטה ח"א פ"ו הערה 2 בשם הגר"ח ברלין וכן הורו הגרי"ש אלישיב והגר"נ קרליץ). וי"א דאף הגדל בעציץ נקוב אין בו איסור ספיחין (הגרש"ז אויערבך).

נספח

עקרונות והלכות לשנת השמיטה

מאת יהודה איזנברג ועמירם דומוביץ

ייעוץ ד"ר משה זקס

תדפיס מתוך לוח דינים ומנהגים תשע"ה

- א. עקרונות**..... 22
1. שביתת הקרקע..... 22
2. קדושת הפירות..... 22
3. שמיטת כספים..... 23
4. מנגנון שיווק לשמיטה: אוצר בית דין..... 24
5. שביעית בזמן הזה: הפקעת הקדושה..... 25
6. הגישות למעשה..... 25
7. ביעור מעשרות..... 26
8. מצוות הקהל..... 28
- ב. דיני שביעית לצרכן**..... 29
9. אכילה של פירות שביעית..... 29
10. פירות שיש בהם קדושת שביעית..... 29
11. איסור סחורה..... 30
12. איסור ספיחין..... 30
13. ביעור..... 30
- ג. דיני שביעית לחקלאות ביתית**..... 31
14. ערב שביעית..... 31
15. עבודות חקלאות בשביעית..... 31
- ד. טבלאות סיכום של השיטות**..... 32
16. היתר המכירה..... 32
17. אוצר בית דין..... 33
18. ייבוא פירות נכרים..... 34

כתובת אינטרנט של מדור שמיטה באתר דעת: <http://www.daat.ac.il/shmita/index.html>

א. עקרונות

1. שביתת הקרקע

נושא זה מתייחס לחקלאים ולבעלי גינות נוי בעיר

"ושבתה הארץ שבת לה" (ויקרא כה:א) - שביתת הארץ מחייבת להימנע מעבודות קרקע בשביעית. בתורה הוזכרו בפירוש ארבע עבודות שיש להימנע מהן: זריעה וזמירה – שתי מלאכות האסורות באופן מוחלט; קצירה ובצירה – שתי מלאכות שמותר לבצע אותן בכמות מוגבלת [לא מסחרית] ובשינוי מדרך האסיף הרגילה.

חכמים אסרו את כל העבודות בשדות ובמטעים, שאין חיי הצמח או היבול תלויים בהם.

פרטי דינים, בסעיף 15

2. קדושת הפירות

פירות השנה השביעית מותרים באכילה, שהרי נאמר "והייתה שבת הארץ לכם לאכלה" (ויקרא כה:ו). אבל ארבעה דינים מייחדים את השימוש בפירות שביעית: חובה להפקיר את הפרי, אסור לסחור בו, אסור להשחיתו ולהשתמש בו שימוש שאינו השימוש הרגיל, חובה לבערו מן הבית כאשר הוא כלה מהשדה.

רמב"ן סבור, שמצוות עשה לאכול את פירות השביעית.

קדושת שביעית באדמת נכרי ראה סעיף 9;

פרטי דינים - סעיפים 10-13.

איסור ספיחין

שדות שלא נזרעו בשמיטה, מניבים מעט פירות: ספיחין שגדלו מן הזרעים שנשרו בזמן הקציר. מדין תורה פירות אלה מותרים באכילה, אבל חכמים אסרו ירקות וקטניות שהחלו את גידולם בשנת השמיטה, כדי למנוע מעוברי עבירה לזרוע בשמיטה בסתר, ולומר שהגידולים הם ספיחים. לאיסור זה קראו חכמים "איסור ספיחין". פרטי הדינים בסעיף 12.

3. שמיטת כספים

מצווה שאינה קשורה לעבודות הקרקע היא שמיטת החובות בסוף שנת השמיטה: "שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו... כי קרא שמיטה לה' " (דברים טו:א-ג). כל חוב כספי שאדם חייב בשקיעת החמה של ערב ראש השנה שאחר שמיטה - נשמט.

שמיטת כספים הביאה לתוצאה הפוכה: הפסיקו להלוות לעניים, ומצוות שמיטה הכבידה על העניים במקום לעזור להם. בשל כך תיקן הלל הזקן פרוזבול, המונע שמיטת חובות בשמיטה.

ערב ראש השנה של מוצאי שמיטה כותבים פרוזבול [יש הכותבים גם בתחילת השמיטה]. שלשה תלמידי חכמים, או אנשים המכירים את נושא הפרוזבול יכולים להיות בית דין לעניין זה, והם חותמים על הנוסח הבא:

במותב תלתא בי דינא כחדא הוינא ובא לפנינו____(פב"פ) ואמר לנו: "הן שנה זו היא שנת השביעית, ויש לי חובות בשטר ובע"פ על איזה אנשים, והרי אני מוסר לפניכם פרוזבול, ויהבת לכון במתנה בקנין ד' אמות קרקע מארעא דאית לי, ועל גביהון ארשית יתכון למגבי כל חובות דאית לי על אינשי, ומעתה תיהוו לי דיינא, ותגבוהו ותקבלוהו לי. ואם לא תגבוהו אתם, מעתה כיון שמסרתי לכם פרוזבול זה, הרי אני גובה כל חוב שיש לי עד היום אצל כל אדם כל זמן שארצה". ואנחנו בית דין שמענו דבריו וייפנו כחו דלא תשמט ליה, ויגבה כל חובותיו על ידי פרוזבול זה כתקנם הלל וחז"ל. ובאנו על החתום: יום__ לחודש__ שנת__ פה בעיר____
הדיין____ הדיין____ הדיין____

הרחבה בנושא פרוזבול:

<http://www.daat.ac.il/encyclopedia/value.asp?id1=2530>

4. מנגנון שיווק לשמיטה: אוצר בית דין

בימי בית שני התערב בית הדין בחלוקת הפירות לצרכנים, וארגן את הקטיף והחלוקה. הפירות הוכנסו למחסנים שנוהלו על ידי בית הדין: "אוצר בית דין". האסיף דרך אוצר בית דין מבטל שני דינים: מותר לאסוף את הפירות בדרך הרגילה (בקומביין ובמקצרה), ואין צורך להפקיר ["לבער"] את הפירות שבמחסן כאשר כלה מין הפירות בשדה.

במבנה החקלאי היום אין אפשרות שכל אדם יצא לשדה לקטוף מזון לבני ביתו, ולכן שומר שביעית בקדושתה, שאינם מוכרים את שדותיהם, מפעילים את הקציר על ידי "אוצר בית דין": בית דין ממנה את בעל השדה לשליחו, והוא מטפל בפירות בהרשאת בית הדין, מחלק בחנויות ייעודיות, וגובה תשלום לכסות את הוצאותיו.

פרטי הדינים והרחבה – סעיף 17.

5. שביעית בזמן הזה: הפקעת הקדושה

עם חידוש היישוב היהודי בארץ ישראל עלתה בעיית שמירת השביעית. כדי לשבות שנה שלמה, יש צורך בתכנון רב שנתי: לדאוג לעבודה חליפית לפועלים, לספק ירקות בשמיטה, לכסות את ההפסדים שייגרמו לחקלאים, לשמור על השווקים שיעברו לספקים בארצות אחרות ועוד.

בגלל הקושי לשמור שמיטה בצורתה המקורית, חיפשו דרכים לעקוף את מצוות השמיטה, על ידי הפקעת קדושת הקרקע. הפקעה זו נעשית על ידי מכירת הקרקע לנכרי לזמן קצוב. ההפקעה עוררה ויכוחים הלכתיים רבים. רש"ז אויערבך זצ"ל סיכם בספרו "מעדני ארץ" את העקרונות הקשורים במכירת הקרקע להפקעת קדושת שביעית:

1. שביעית נוהגת בזמן הזה מדרבנן, בין לעניין דין קדושת הפירות ובין לעניין איסור עבודת הארץ.
2. נוהגים כדברי רבי יוסף קארו שאין דין שביעית בפירות נכרי הגדלים בארץ ישראל:
3. למרות שהמכירה נראית כהערמה, אין לחוש לכך.
4. מכירת קרקע לנכרי בארץ ישראל אסורה מהתורה. הויכוח בין מצדדי המכירה לשולליה הוא אם מכירה לזמן אסורה כמו מכירה לצמיתות, ואם מכירה לזמן מפקיעה את הפירות מקדושתם.
5. גם לאחר המכירה, המלאכות האסורות במקורן מהתורה לא הותרו לביצוע על ידי ישראל, אלא רק על ידי פועלים נכרים.
הרחבת הנושא: סעיף 16.

6. הגישות למעשה

המסתמכים על המכירה

המוכרים את קרקעותיהם לנכרי, חותמים על הרשאה לרבנות הראשית, וזו מוכרת בשמם את הקרקע. לאחר המכירה מותרות לפי ההוראות של הרבנות הראשית כל המלאכות מדרבנן, בפירות אין קדושה, והאסיף, השיווק והשימוש - כבכל שנה. יש שיטות הנוהגות קדושת שביעית גם בפירות אלו.

הרחבה – ראה סעיף 16

הנמנעים מלמכור ושומרים שביעית בקדושתה

הנמנעים מלמכור את האדמות מבצעים רק חלק מעבודות הקרקע:

1. האסיף נעשה בשליחות בית דין ולאוצר בית דין.
2. הזריעה נעשית לפני ראש השנה, במגבלות הלכתיות מסוימות.
3. עבודות השדה נעשות רק כשהן לצורך קיום הצמח או הפירות.
4. אין זריעת תבואות קיץ.
5. מפקירים את הפירות, ואוספים כמויות גדולות רק לאוצר בית דין.
6. אוכלים רק ירקות שהחלו לצמוח בשישית [בגלל "איסור ספיחין"], או גידולי שישית מבתי קירור, או ייבוא, או ממקומות שלא קדשו.

להרחבה ראה סעיף 18

7. ביעור מעשרות

פעמיים בשבע שנות השמיטה חייבים לבער את המעשרות מן הבית: בשנה הרביעית ובשנת השמיטה. מצווה זו אינה מיוחדת לשנת השמיטה, ואליה דיניה:

"ביעור" ו"וידוי" מעשרות

פעמיים בשבע שנות השמיטה חייבים לבער את המעשרות מן הבית: בשנה הרביעית ובשנת השמיטה.

בזמן שהמקדש היה קיים, היו שני חיובים בעניין המעשרות: הראשון, זמנו לפני פסח - לבער את הקודש מהבית, לתת את התרומה והמעשר לכהן וללוי, את מעשר העני לעני ואת מעשר שני, נטע רבעי או כרם רבעי, להעלות לירושלים ולאוכלם שם. השני – ווידוי מעשרות: בשביעי של פסח מתוודים "בערתי הקודש מן הבית", וכו'.

עתה שהבית חרב בעוונות, חובה לבער את המעשרות. לעניין חובת הוידוי, הדעות חלוקות אם חובה להתוודות על המעשרות.

ביעור מעשרות

א. בערב פסח, או לפני כן, חייב אדם לבדוק בביתו את הפירות והירקות, יבשים, קפואים ושימורים. כל החייב בתרומות ובמעשרות או בחלה - יש להפריש ממנו תרומות מעשרות וחלה.

ב. לכתחילה אין מפרישים מקופסת שימורים סגורה. כיוון שאי אפשר לפתוח את כל הקופסאות, מותר בדיעבד לפתוח קופסה אחת, ולהפריש ממנה על כל הסגורות, ובלבד שכל הקופסאות הן מאותו סוג ומין ומאותה שנה של מעשרות.

ג. חובה לתת את המעשר הראשון ללוי, ומעשר עני לעני.

ד. אם יש כסף של מעשר שני שחילל עליו, יש לחלל את הכסף על מטבע אחת (בשווי של 'פרוטה' = $1/40$ גרם כסף טהור), ולהשחיתה. אפשר גם לקחת סוכר בשווה פרוטה, ולחלל עליו את כסף המעשר השני. ממיסים את הסוכר במים, ושופכים לכיור במטבח. נוסח החילול הוא זה: "כל קדושה שיש במטבע שבידי, הוא וחומשו - יחולל על פרוטה שבידי". [או "יחולל על הסוכר שבידי"].

ה. לא הפריש תרומות ומעשרות לפני פסח, יפריש בחול המועד או בערב שביעי של פסח. שכח – ישאל לחכם מה לעשות.

ו. לא הפריש תרומות ומעשרות, ויש בשימורים תערובת חמץ, ומכר את חמצו לגוי, ישאל לחכם מה לעשות.

ז. בשביעי של פסח, סמוך למנחה, נוהגים לקרוא רוב עם מתוך חומש את ארבעה הפסוקים בדברים כו, יג-טו. רצוי לקראם בציבור, וליד הכותל המערבי.

כי תכלה לעשר את-כל-מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאִלמנה ואכלו בשעריך ושבעו: ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקדש מן-הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאִלמנה ככל-מצותך אשר צויתני לא-עברתי ממצותיך ולא שכחתי: לא-אכלתי באני ממנו ולא-בערתי ממנו בטמא ולא-נתתי ממנו למת שמעתי בקול ה' אלהי עשיתי ככל אשר צויתני: השקיפה ממעון קדשך מן-השמים וברך את-עמך את-ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

אחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, כשם שזכינו לקיים מצות ביעור מעשרות ווידוי מעשרות, כן תזכנו לקיים מצות הפרשת תרומות ומעשרות מהתורה, ונקיים מצות ביעור ווידוי מעשרות מהתורה, בביאת גואל צדק ובבנין בית המקדש, במהרה בימינו אמן.

הרחבה בנושא:

<http://www.daat.ac.il/encyclopedia/value.asp?id1=941>

8. מצוות הקהל

בסוכות שאחרי שנת השמיטה מתכנס עם ישראל בבית המקדש למצווה נוספת, מצוות "הקהל". כל עם ישראל מתאסף במקדש, במוצאי יום טוב ראשון של סוכות שאחרי השמיטה, ושומע את קריאת התורה: חלקים מספר דברים. הקריאה נעשית בטקס חגיגי, בהשתתפות המלך והכהן הגדול.

מקורות והרחבה לנושא הקהל:

<http://www.daat.ac.il/daat/toshba/halacha/hakhel-2.htm#tohen>

תמצית דיני שביעית למעשה

לצרכן, לגינות נוי ולחקלאות ביתית

פרק זה עוסק בשני תחומים:

- א. דיני שביעית לצרכן;
 - ב. עיבוד הקרקע לאלה שאינם חיים מחקלאות: גינות נוי וגינות ביתיות. בגינות אלה יש לשמור על דיני שביעית באופן מלא.
- הפרק אינו עוסק בגננים המתפרנסים מעיבוד גינות נוי, ואלה יבררו את המותר והאסור בנפרד.

ב. דיני שביעית לצרכן

9. אכילה של פירות שביעית

פירות שגדלו באדמות של גוי, או מחוץ לשטח הקדוש בקדושת ארץ ישראל [ראה סעיף 18] – אין בהם קדושת שביעית. פירות שגדלו באדמות של יהודים שנמכרו על ידי היתר המכירה, חייבים בתרומות ומעשרות כמו בשנה השישית. יש המחמירים לנהוג בהם גם קדושת שביעית.

10. פירות שיש בהם קדושת שביעית

פירות וירקות שגדלו בשביעית על אדמת יהודי, ולא נמכרו במסגרת היתר המכירה, יש בהם קדושת שביעית ויש לאוכלן או להשתמש בהן בקדושה. ואלה הם פרטי קדושת הפירות:

1. השימוש בפירות הוא רק בשימוש הרגיל. אין לבשל פירות שרגילים לאוכלם חיים, או לאכול חי פרי שרגילים לבשלו.
2. מתור לסחוט רק פירות העומדים בדרך כלל לסחיטה.
3. אסור לקלקל את הפירות ולהשחיתם.
4. שאריות של פירות שביעית הראויים לאכילה, יש להכניסם לשקית פלסטיק סגורה ולהניחם באשפה.

11. איסור סחורה

"והייתה שבת הארץ לכם לאכלה", ודרשו חז"ל: 'לאכלה – ולא לסחורה'. המסחר בפירות שביעית הוגבל, כחלק מהמגמה להפוך את הפירות לנגישים לכל אדם.

1. אין לקנות פירות שביעית בשקילה מדויקת, אלא בחבילות או באומדן.
2. יש לשלם בכרטיס אשראי, כדי שהתשלום לא יהיה מידי, או לקנות מצרכים נוספים יחד עם הפירות, ולשלם במזומן על כולם כאחד. טעם לכך: כסף שנקנו בו באופן ישיר פירות שביעית מתקדש בקדושת שביעית. בשיטה שהוצעה כאן הכסף אינו מתקדש.

12. איסור ספיחין

1. חז"ל אסרו באכילה גידולים שתחילת גידולם בשביעית, ובגידולי גרגרים אם הגיעו לשליש גודלם בשמיטה.
2. שדות של גוי, אין בהם איסור ספיחין. [יש דעות ששדות שנמכרו במסגרת היתר המכירה, גם בהם אין איסור ספיחין].
3. פירות עץ אין בהם איסור ספיחין, כי העצים נותנים פרי בכל שנה, ואין תחילת גידולם של העצים בשביעית.
3. מי שאינו סומך על היתר המכירה, יכול לאכול בשמיטה רק ירקות שהחלו לגדול בשנה השישית, וינהג בהם קדושת שביעית. "לוחות שמיטה" שבחוברת זו מציינים מתי מתחילים להגיע לשוק ירקות מצמחים שהחל גידולם בשביעית, ויש בהם איסור ספיחין.

13. ביעור

1. פירות שיש בהם קדושת שביעית, יש לבערם מהבית בסוף העונה.
2. הביעור הוא הפקרת הפירות בפני 3 אנשים. לאחר ההפקר יכול הבעלים לזכות בהם.
3. פירות שלא הופקרו – נאסרו באכילה.
4. פירות הנמכרים בחנויות הפועלות במסגרת "אוצר בית דין", אין צורך לבערם.

ג. דיני שביעית לחקלאות ביתית

ולחקלאים השומרים שביעית בקדושתה, ואינם מוכרים את שדותיהם

14. ערב שביעית

שתילה – עצי פרי יש לשתול עד ט"ו אב ערב שמיטה. עצי סרק יש מחמירים כעצי פרי, ויש המקילים עד 3 ימים לפני ר"ה. **זריעה** – ירקות ופרחים יש לזרוע עד 3 ימים לפני ר"ה.

15. עבודות חקלאות בשביעית

בתורה הוזכרו ארבע מלאכות האסורות בשביעית: זריעה וזמירה, קצירה ובצירה וחריש. חכמים אסרו גם מלאכות אחרות. מותרות מלאכות שנועדו לקיום העץ או הפירות:

1. מותר לעדור לצורך קיום העץ או הפירות.
2. מותר להשקות במידה מינימלית הנדרשת לקיום הצמח.
3. דישון אסור.
4. מותר לרסס ולאבק נגד מחלות.
5. גיזום אסור, אבל מותר לקצץ ענפים נגועים העלולים לפגוע בצמח כולו, או לסלק ענפים מפריעים. גיזום זה ייעשה בשינוי.
6. מותר לכסח דשא, במידה והכיסוח חיוני לקיומו.
7. מותר להדביר עשביה העלולה לחנוק את הצמח. עדיף ע"י ריסוס.
8. מותר לכסח או לשרוף שטחי קוצים כשיש צורך חשוב בכך.
9. מותר לנקות את החצר, לגרוף עלים ולנקות פסולת.
10. עציץ שאינו נקוב, הנמצא תחת גג, מותר לעשות בו כל המלאכות, ואין להוציאו מהבית. העובר דירה או קונה עציץ, יעטוף את העציצים בפלסטיק כאשר אינם תחת גג.
11. קטיף – מותר לקטוף כמויות קטנות לצורך אכילת בני הבית. עדיף לקטוף באופן שונה מהדרך הרגילה. מותר לקטוף פרחים וירק לקישוט הבית.
12. בבית משותף יש לדאוג שהעבודות בגינה המשותפת תיעשינה על פי ההלכה. אם אי אפשר, יפקיר את חלקו, ואת מסי הועד יש לשלם על שירותים אחרים.

ד. טבלאות סיכום של השיטות

16. היתר המכירה

השיטה	היתר מכירה
הרב	מיסודו של הרב קוק זצ"ל
נותן תעודת הכשרות	הרבנות המקומית של כל עיר
מטרת הפתרון	פתרון לחקלאים ולחקלאות בא"י ולכלל ישראל, כדי שהחקלאים והחקלאות בא"י לא יתמוטטו. פתרון זה אינו חל על גינות נוי וגינות ביתיות.
הפתרון	מסתמכים על השיטה שמצוות שמיטה בזמן הזה מדרבנן. מוכרים את הקרקע החקלאית לנוכרי (שאינו עובד ע"ז), המכירה מתבצעת ע"י הרבנות הראשית. החקלאים מעבדים את השדות שנמכרו, ועושים בהם מלאכות דרבנן, או מלאכות דאורייתא ע"י פועלים נוכרים. מסתמכים על פסק הבית יוסף שפירות וירקות שגדלו על אדמת נוכרי, אין בהם קדושה ולא איסור ספיחין. לפירות ולירקות אין קדושה, אין צורך להפקיר את השדות, ומותר לסחור בהם באופן הרגיל.
משתמשים בפתרון	רוב החקלאים והצרכנים במדינת ישראל.
החסרונות	הפתרון מבטל את מצוות השמיטה. (הערמה) יתכן ועוברים על איסור "לא תחנם". חשש שאין גמירות דעת של המוכר במכירה'. אידיאולוגית: מעבירים בעלות של אדמת א"י לנכרים.
היתרונות	פתרון ממלכתי לכלל החקלאים והצרכנים. יש הטוענים שהפתרון של "אוצר בית דין" גם הוא ההערמה. אם יישמו את שני הפתרונות האחרים באופן מוחלט על כלל החקלאים והצרכנים, החקלאות בא"י תתמוטט. קרקעות חקלאיות יתפסו על ידי ערבים, ולא יוחזרו לאחר שנת השמיטה. מחירי הפירות והירקות נשארים זולים.

17. אוצר בית דין

השיטה	אוצר בית דין
הרב	החזון איש [בעקבות פסיקה של הרב קוק ואחרים]
נותן תעודת הכשרות	אוצר הארץ ורבנויות שונות.
מטרת הפתרון	פתרון לחקלאים ולצרכנים הרוצים לשמור את מצוות השמיטה בקדושתה.
הפתרון	<p>החקלאים מפקירים את שדותיהם כדין התורה. האיסור שלא לקצור כדרך הקוצרים אינו חל על הקוצר בשליחות בית הדין, ולכן מותר לקצור ולסחור בכמויות גדולות כדרך הקוצרים.</p> <p>בית הדין ממנה את בעלי השדות כשליחים מטעמו שיקצרו וישווקו את הפירות והירקות.</p> <p>בעלי השדות מקבלים כסף עבור העבודה ולא עבור הפירות, דבר המאפשר להם להתפרנס בשנת השמיטה.</p> <p>כל דיני קדושת פירות שביעית חלים על הפירות והירקות, והצרכנים צריכים לשמור על קדושת שביעית בפירות ובירקות.</p>
משתמשים בפתרון	חקלאים וצרכנים, שאינם רוצים להשתמש ב"היתר המכירה" ורוצים לקיים חקלאות יהודית שומרת שמיטה.
החסרונות	הפתרון אינו נותן מענה לכל החקלאות בארץ, ואינו מאפשר לחרוש, לזרוע, לזמור ולטעת בשמיטה. רמב"ם אינו מזכיר את אוצר בית דין, ויש שאינם תומכים בכך.
היתרונות	<p>אין משתמשים ב"היתר המכירה" (שלדעתם נראית כהערמה). ע"י "אוצר בית דין" מצוות השמיטה נשמרת באופן קרוב לדין התורה.</p> <p>מקיימים מצווה של אכילת פירות שביעית (ע"פ הרמב"ן) החקלאי הדתי לא מתמוטט מבחינה כלכלית. מחירי הפירות והירקות סבירים.</p>

18. ייבוא פירות נכרים

השיטה	ייבוא נוכרי
הרב	פוסקי העדה החרדית
נותן תעודת הכשרות	בד"ץ העדה החרדית וגופים נוספים.
מטרת הפתרון	פתרון לצרכן החרדי שאינו רוצה להיכנס לשום בעיה הלכתית בנושא השמיטה
הפתרון	<p>ייבוא פירות וירקות מחו"ל (אין בהם קדושת שביעית). אין קדושה בפירות מחו"ל, ולכן הסוחרים משווקים אותם כרגיל, והצרכנים קונים ומשתמשים באופן רגיל. משתמשים בתוצרת של חלקי ארץ ישראל שלא קדשו: הערבה הדרומית, מאשקלון דרומה. קניית תוצרת חקלאית מערבים (עזה, מיו"ש המשולש, וכד'). לדעת ה"חזון איש" יש בתוצרת החקלאית הערבית קדושת שביעית. ולכן הבוחרים בשיטה זו נדרשים להקפיד על קדושת פירות שביעית ואיסור סחורה כדי לצאת ידי חובה לפי השיטה המחמירה.</p>
משתמשים בפתרון	המעונינים לשמור על כל החומרות בשנת השמיטה.
החסרונות	<p>פגיעה בחקלאים ובחקלאות בא". החלשת האחיזה היהודית בא". מחירי הפירות והירקות המיובאים יקרים, דבר שהוא הפוך מכוונת התורה שבשנה השביעית: "ואכלו אביוני עמך".</p>
היתרונות	הצרכן החרדי לא נכשל בשום הלכה מהלכות שמיטה.